

СВОБОДА SVOBODA
ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07308
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1180 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year \$18.00; six months \$9.50; three months \$5.00. For UNA members monthly \$5.4.
Статті підписані їх авторами, не несуть відповідальності за зміст редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07308

Проти „обмеженої суверенності“

Віденський кореспондент „Нью Йорк Таймсу“ Тед Шулц подає у своєму широкому дописі з 19 ч. м. огляд зросту антисоветських настроїв у сателітних країнах. Інформація в ЧСРР проголошена на її виправдання советська „доктрина про „обмежену суверенність“ країн „соціалістичної співдружності“ — породили глибокий фермент, який не піддається советським погрозам і проявляється в одвертих демонстраційних актах.

Югославський президент Тіто і румунський президент Чаушеску у спільній заяві публічно відкинули тезу „обмеженої суверенності“, яка в практиці дає Москві „право“ втручатися у внутрішні справи „соціалістичних“ країн. Румунія відмовилася зрівняти дипломатичні зв'язки з Ізраїлем і демонстраційно вислала туди свою культурну місію. На з'їзді італійської комуністичної партії в Римі оваційно вітали представника чеської компартії, що боронив тої демократизаційний курс політики, проти якого Москва вислала свої танки. Найбільша у світі італійська компартія підтримала принципи невтручання у внутрішні справи чужих держав, тим самим затамувавши поведінку Москви супроти ЧСРР. Хоч східнонімецькі, польські і мадярські комуністи офіційно солідаризуються з ЧСРР щодо Чехо-Словацьчини, народи і партії низи всіх цих держав навівають свого московського „опікуна“.

Було наперед відомо, що советська окупація ЧСРР з'явиться „Примором перемоги“. Ворожа до Москви реакція не обмежиться сателітними країнами та компартіями у широкому світі. Цей фермент вже тепер існує в компартії ЧСРР. Недарма називають угорі американський кореспондент висловлює здогади, що Тіто й Чаушеску мали на увазі вплинути своєю „бунтарською“ постановою на внутрішні відносини в ЧСРР. Що й казати про настрої в уярмлених Московською народів. Це ті щільні в ній все шматуні імперської фортеці, які можуть довести до її розвалу.

Ген. Микола Капустянский

Із смертю генерал-полковника Миколи Капустянского, що його поховано в Мюнхені 24-го лютого н.р., зійшов на 90-му році життя в могилу один з останніх могоків української визвольної війни-революції, веденої з участю також високих старшин колишньої царської армії. Професійний військовик, підполковник російської Генеральної штабу, він вийшов з початком революції 1917 року з української визвольної руху — був начальником штабу Першої української дивізії ген. Павла Скоропадського, що на так званому Південно-Західному фронті, був делегатом на 3-й Українській Військовій З'їзді у Києві, що давав негативного проголосування Українській Народній Республіці, став шефом Оперативного відділу в штабі Ділової Армії УНР.

Все своє життя, за української Визвольної війни, та після неї, під час першої і другої еміграції сл. п. Микола Капустянский був активним військовиком-громадянином, писав фактично твори з діямих носної історії і тактики, але водночас брав діяльну участь в громадському й політичному житті. На еміграції, співпрацюючи близько з полк. Євгеном Коновальцем, ген. М. Капустянский включився в засновану С. Коновальцем Організацію Українських Націоналістів, який залишився вірним до кінця свого довгого життя. Водночас він залишився вірним ідеї Української Народної Республіки, і тому став першим керівником військового ресурсу у Виконавчому Органі Української Національної Ради.

На службу у відродженій українській державі, чи за УНР чи за Гетьманату, зголосився було багато також українців. Микола Капустянский був із старого українського роду, був сином священика, вихованим в козацькій традиції. Коли провалилися советська тюрма народів і воскресла українська держава, покортиться той історичний процес: будуватимуть її численні українці, тепер в рядах советської армії й у різних професіях, зголосяться на службу українській державі багато не-українців. Такі, як Микола Капустянский, служимуть за зразок високої фаховості, зразкової громадської дисциплінованості, непохитної чесності, незламної вірності Україні.

М. Л-а

ОЛЬГА БАСАРАБ

(6)

На прохання автора цих рядків д-р Василь Дмитрійчук подав письмовий спогад про свою участь в екуменаційній комісії. Ось відпис цього спогаду:

„Місяця лютого в дні 12-13 1924 року в польській в'язниці у Львові при вул. Яхонца була замордована і під чужим прізвиськом поляками похована на Янівському кладовищі бл. п. Ольга Басараб. Коли українське громадянство м. Львова та родичи про це довідалися, то зажадали через своїх адвокатів екуменацій тіла похованої для опізнання і лікарських оглядів. Рівночасно звернулися вони до Української Парламентарної Репрезентації в Варшаві з про-

СКОРИСТАЙМО З БОЖИХ ЛАСК ПІД ЧАС СВЯТОГО ВЕЛИКОГО ПОСТУ

ПАСТІРСЬКЕ ВЕЛИКОПОСНЕ ПОСЛАННЯ НА 1969 РІК КИР АМВРОЗІЯ СЕНІШІНА, ЧСВБ АРХІЄПІСКОПА І МИТРОПОЛИТА ФІЛІДЕЛЬФІСЬКОГО УКРАЇНЦІВ КАТОЛІКІВ У ЗСА

Вістка про модерне чудо в медичній науці і хірургії справності обігла увесь світ, голосячи про перше успішне переселення серця умираючої людини в організм живого чоловіка в Південній Африці, 3 грудня 1967 року. Від того часу переселено коло ста сердець у живі людські організми. З перших двадцяти п'яти осіб, що прийняли нове серце, тільки двоє найдовше жили. Перший чоловік жив вісімнадцять днів, а другий коло десяти місяців. Поміж новими пацієнтами є також один священник в Парижі, який одержав нове серце, досі жив і служить Божествену Літургію.

Переселення серця з одного людського організму до другого має багато перепон до успішного продовження людського життя. Може в майбутності знайдеться розв'язка для хворих сердець. З набутого досвіду лікарів ствердили, що нове серце не спричиняє смерті, тільки інша невідомо перешкода від живого організму не дозволяє переселеному серцю нормально діяти. З цієї причини переселене серце перестає пульсувати, а людина перестає жити.

Під час святого Великого Посту Христова Церква, як добра мати, пригадує своїм духовним дітям, що Бог Отець вклав живе серце Своє Сина, а нашого Господа Ісуса Христа, в організм умираючого людства, щоб дати людям нове надприродне життя тут, на землі, та й у вічності. З Божого Об'явлення і з вчення Христової Церкви знаємо, що Син Божий став чоловіком не тільки для однієї особи, але для всіх людей, для всього людського роду, і не тільки на короткочасне тлумення життя, але на цілу вічність. Прихід Божого Сина на землю підкреслює правду, що Ісус Христос, беручи на себе людську природу, дав нам Своє Божественне життя. Серце Христове стало нашим духовним серцем. Свята віра вчить нас, що Христове Серце завжди успішно діє. Але із життєвого досвіду знаємо, що ми кволі люди й можемо недоцїнити у відношенні до Серця Христового. Грішная душа може відкинути тіло дитини — ласку Христового Серця. Ми можемо сприймати його пульсування в духовному житті через переступлення Божих законів та заперечення Його святої волі. І це відкинення співпраці з Божественним Серцем спричиняє духовну смерть у нашому надприродному житті. Господь не спричиняє духовної смерті в нашій душі, бо Він не хоче, щоб ми грішили. Згідно із словами Святого Писання: „Усна мертва, Господь її ооружує“ (Сирах 15:13). „Нікому не вела Він бути нечесним, нікому не дав Він дозволу грішити“ (Сирах 15:20). Відповідальність за духовну смерть в нашій душі спадє на нас самих. Тому Божественний Лі-

кар, Ісус Христос, перестерігає нас словами: „Як похорист людини, як цілий світ здобуде, а занепасть власну душу“ (Мат. 16:26). Також святий Апостол Павло перестерігає переступників Божих Заповідей словами: „Не обманюйте себе! Ані розпусники, ані ідопоклонники, ані перелюбники, ані розгиздані, ані чужоложники, ані злодії, ані зажерливі, ані п'яниці, ані зборники, ані грабінники — Царства Божого не доступлять“ (І Кор. 6:9-10).

Тож під час святого Великого Посту підіймає голосом Божественного Спасителя, що кличе нас: „Чувайте й моліться, щоб не вийшли у спокусу, бо дух бодрий, але тіло немиче“ (Мат. 26:41). Моліться за себе, свого рідного, друзів, приятелів, наших душпастирів, с. п. с. копів, Христового Намісника. Памятайте в наших молитвах про тих, що страждають, про зазлого заслоного. Творіть діла милосердя. Невіжкам, сумніваючим подати добру раду, сумних потішмо, кривду терпеливо зносимо, образу із серця прощаймо; за змерлих молимося, поділімося доносними дарами з тими людьми, що потребують помічі живучи, на скитальщині чи поза зазлого заслоного. Така діяльність у відношенні до наших ближніх буде запорукою, очевидно, доказом, що в нас діє Христове Серце, яке запевняє нас вічне життя. Скористаймо з Божих ласк під час святого Великого Посту, про який Апостол каже: „Ось тепер час сприятливий, ось тепер день спасіння“ (2 Кор. 6:2).

До нас Високопреподобні Всечесні Отці Душпастирі звертаються першим Христовим Намісником с. Петро словами: „Тож пресвітери з-поміж вас закликають — сам пресвітер і свідок мук Христових і співучасник слави, що має об'явити: пасіє довірені Вам Боже стадо, доглядаючи за ним не примусово, а добровільно, по-Божому“ (1 Петро 1:1-2).

До всіх церковних громад кличе св. Петро: „Будьте тверезі і чувуйте! Протиняші, дізнайте, ходіть навукою, і не дайтеся обчарувати, шукаючи, кого б пожертви. Протиняші йому, сильні вірою, відаючи, що таких самих страждання зазнають і брати ваші скрізь по світі. А Бог усієї благодаті, що вас покликав до вічної слави у Христі, Він сам, коли постраждаете трохи, вас удостоїть, утвердить, зміцнить, утратить“ (1 Петро 5:8-10).

Дорога Молоде! Послухай спасіння слів Верховного Апостола: „Так само ви, молоді, коріться старшим, як всім їм однієї в покірливості одного супроти одного. Бог бо гордим протиняється, а покірним дає благодать. Смирніться, отже, щоб Він підняв вас у гору своєчасно. (Закінчення на стор. 3-й.)

„Прибувши до Львова, я зустрівся з „Народний Голосиниці“, куди (як було умовлено) до мене зголосився адв. д-р Володимир Бачинський. З ним разом ми направилися на кладовище. Тут вже були д-р М. Панчинський, ще якийсь адвокат, прізвиська якого не пам'ятаю. Чи були при цьому родичі замордованої — не пригадую. Ми були допущені до мертвого будинку, де на столі лежало голе тіло покійної. На тілі бл. п. О. Басарабової (так опізнали її) були численні знаки побиття — синяки. „Як по-бестігельськи нагована була!“ — промовив тихо д-р М. Панчинський, з яким я цілком погодився. Ані секції, ані протоколи оглядів не було зроблено. „Коли ми вийшли з будинку, то почули на кладовищі гамір і голосні крики. То українська молодь, переважно студенти, урядили протестатинну демонстрацію. Посилані наряди поліції розганяли демонстрантів, багатьох арештували і арештованих немилосердно били. Передавали, що такі масові арешти з побиттям арештованих відбуваються і на провінції, поза Львовом. „Під проводом українських адвокатів подався я до головної поліційної комендатури у Львові, де показавши свою посольську легітимацию, гостро запротестував проти масових арештів українців, а головним чином каткування арештованих. „Повернувшись до Варшави, я здав звіт зі своєї місії до Львова в Українському клубі. „В цілій тій справі бл. п. О. Басарабової була подана в Союмі інтерпретація. Чи була яка відповідь на нашу інтерпретацію і який був зміст відповіді — тепер я точно не пригадую. Вушній посол до польського уряду 1922-1927 рр. д-р Василь Дмитрійчук. (Спогад писаний у Божім спокої 14 березня 1968 р.)

Тіло Басарабової перенесено тоді до нової могили при головному алей Янівського цвинтаря. На цьому новому похованні промовляли

ЦЕЗАРІЗМ У ЧЕРВОНОМУ КИТАІ

Куритба. — Згідно з офіційними даними в імені Пейнінгу, в червоному Китаї успішно закінчується „культурна революція“, апогеєм якою буде скликання дванадцятих партійного з'їзду. Ті ж офіційні джерела зазначають, що наслідком „культурної революції“ створиться в країні такий устрій, який стане зразком для наслідування в усьому світі. „Хвали мене, моя гурьбонько!“ — тільки таке можна сказати з приводу вишляху китайської комуністичної пропаганди.

Тим часом на думку пересічного китайського громадянина, одного з „700 мільйонів громадян країни Східної Сонця“, нічого путнього в червоному Китаї протягом минулих років не досягли. І навіть виїздові високий урядовий ризик не пощастило повністю зібрати якраз червоту „культурну революцію“.

Мао Тсе-тунгові, безперечно, вдалося приробити комуністичну партію та її ватажків — аж до самої гори гірської драбини. В зв'язку з цим пригадуються сталінські чистки, які мали ту саму ціль, що й китайська „культурна революція“. Комуністична партія Китаю стала тепер мовчазною і служивою, тому без найменшого ризику для Мао вирішено скликати її з'їзд. Головний китайський бонза, маючи перед очима приклад СССР, збагнув, що найбільш критичним моментом для кожної комуністичної країни є зміна її диктатора. Він добре врахував, що було по смерті Леніна, а потім Сталіна, і не бажаючи по своїй смерті поповнити власною персоною історичний змістник, уживає енергійних заходів до „чистки“ своїх „років“ від відда на створення власної комуністичної теорії, яку уклав у формі численних відповідей на питання. Це, в загальному називається „мисленням Мао Тсе-тунга“, суворого догматичним „мисленням“ до кінця. Мільйони молодиків, переважно студентів та учнів середніх шкіл, покликано „здійснювати вчення Мао“.

Маоїстські догми зфантазовані молодими втомкачулами в головах всім і кожному: керівникам партійних організацій, робітникам, селянам. (Цікаво, переважна робота) йшла апарі з побиттями багатьох осіб, а то й фізичним знищенням їх, з вулканією а р хітруктурних споруд, а потім транспорту і промислових об'єктів. Високий і середні школи не працювали, а їх викладачів „культурні революціонери“ примушували вивчати догми Мао. В країні постав хаос, що відсунув Китай на кілька років назад. Та догматизм з цим не рахується.

Були спроби поширити „культурну революцію“ і на регулярне військо, однак військові провідники до того не допустили. Командувач армії, зокрема в тих провінціях, де виготовляється

Проголошений черговий з'їзд комуністичної партії має прийняти новий партійний статут, в якому визнається абсолютну зверхність Мао Тсе-тунга. Комуністична партія, як і всі інші організації в червоному Китаї, буде офіційно перетворена у виконавця наказів Мао. Таким чином „культурна революція“ кількістю чистої води цезаризмом.

До цього годиться додати ще одне: з призначенням Лін Піао на наступника Мао Тсе-тунга до найбільшого голосу в червоному Китаї приходить керівні військові

між іншими — о. пралат Куніньцзи і тоді це студент Софронів-Левинський. На новий могили поставлено згодом пам'ятник, який стоїть досьогодні. В 2-му числі „Жіночого Світу“ за 1966 рік поміщено спогад однієї пані, яка іздила в Україну, відвідала могили Басарабової і склала на ній квіти. Вона свідчить, що могила в добром стані. Чиясь рука завжди кладе на неї свіжі квіти.

Після смерті Басарабової відбулися масові арешти, і то не тільки у Львові. Підставу для арештування деяких осіб дали знайдені у Басарабової під час ревізії матеріали. Багато арештованих згодом звільнено, бо не було достатніх даних для обвинувачення. Акт обвинувачення вручено 10-ом особам 24 грудня 1924 року. Обвинуваченими були: Василь Коваленко, Андрій Мельник, Євген Зибікевич, Ірина Вахнянін, Богдан Зелений, Микола Біляничий, Федір Воробець, Михайло Гад Франц Осип Штих, Григорій Лихолат.

Згідно з розповіддю Михайла Бажанського Андрій Мельник знайшов на стіні тюрмової камери напис: „Умираю замучена, помстї!“ Ольга Басараб“. Над цим написом були слова з вірша Богдана Лепкого:

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редагує: Д-р Михайло Дамський

РЕВМАТИЧНА ГАРЯЧКА

Хоч усі похитні, які витворюють ревматичну гарячку, ще не повністю вивчено, відомо, що ця дуже поважна недуга має прямий зв'язок з інфекцією з б. зва гемолітичного стрептокока, отже заразною групою бактерій.

Захворівання від інфекції дії бактерій викликає, однак, не місцевий процес, як не бувас при, наприклад, запаленні гланд від інших бактерій, а захворівання всієї системи, всього організму. Це гостра, запальна недуга без гнійного процесу, але з усіма симптомами інфекційної дії. Вона може бути різною щодо сили і наслідків, може часто повертатися, але завжди дає ускладнення в усій системі, зокрема поважно пошкоджує серце.

Наскільки важливо берегтися від ревматичної гарячки або тих недуг, які її провокують, свідчить факт, що 98% усіх серцевих захворювань людей до 20-го року життя в Америці — це захворювання ревматичного характеру. Хвороби серця від ревматичної гарячки вбивають більше молоді, як усі інфекційні хвороби, взявши разом.

Основна причина виникнення ревматичної гарячки — запалення горла внаслідок інфекції стрептокока. Звичайно тижень-два перед тим дитина чи молода людина мала запалення горла, гланд або шкарлатину в такій або іншій формі, навіть у легкій, яку лікували, як „звичайне запалення“.

Здебільша пацієнти ще мають симптоми інфекції, зокрема дещо болить горло, хоч і видається, що „звичайна застуда“ вже проходить. Не в кожній людині чи дитині розвивається ревматична гарячка, якщо вона мала раз чи кілька разів запалення горла. Але статистика показує, що при повторному запаленні горла з стрептококами до 7% дітей мають раніше чи пізніше ревматичну гарячку. Тут хідить у процес вразливості на токсичний матеріал, який витворюється стрептококами. Вразливість ця буває різною у різних людей. Варто пам'ятати, що дорослі люди також не гарантовані від цієї недуги, бо вони часто, переховуючи непомітно її в дитячому віці, можуть знову захворіти.

Після „звичайного запалення“ горла, яке ніби проходить, у пацієнта підвищується температура, яка сягає навіть до 103-104 ступенів Фаренгейта. Голова сильно болить, пульс підвищується до 120-140 ударів на хвилину, в окремих суглобах відчужається біль і вони стають червоними і запалюються. Найчастіше поразені ступні, коліна, суглоби рук і ліктя. Іноді такий запальний стан суглоба проходить, але він негачно поновлюється на наступному суглобі. Приблизно у половині хворих виявляється з. т. зв. хорез, себто неспокійні і безцільні ритмічні рухи рук та ніг.

Обстежування пацієнта виявляє, як правило, міокардіт, себто запалення серцевої оболонки, т. зв. перикардит, іноді аритмія, в праці серця. Поразені суглоби звичайно опухлі, болісні і їх рухи майже неможливі. Високі — пульс і гарячка. Лікараторні дослідження виключно з електрокардіограм о. р. потверджують дитячий характер. Хвороби серця від ревматичної гарячки вбивають більше молоді, як усі інфекційні хвороби, взявши разом.

Основна причина виникнення ревматичної гарячки — запалення горла внаслідок інфекції стрептокока. Звичайно тижень-два перед тим дитина чи молода людина мала запалення горла, гланд або шкарлатину в такій або іншій формі, навіть у легкій, яку лікували, як „звичайне запалення“.

Здебільша пацієнти ще мають симптоми інфекції, зокрема дещо болить горло, хоч і видається, що „звичайна застуда“ вже проходить. Не в кожній людині чи дитині розвивається ревматична гарячка, якщо вона мала раз чи кілька разів запалення горла. Але статистика показує, що при повторному запаленні горла з стрептококами до 7% дітей мають раніше чи пізніше ревматичну гарячку. Тут хідить у процес вразливості на токсичний матеріал, який витворюється стрептококами. Вразливість ця буває різною у різних людей. Варто пам'ятати, що дорослі люди також не гарантовані від цієї недуги, бо вони часто, переховуючи непомітно її в дитячому віці, можуть знову захворіти.

Після „звичайного запалення“ горла, яке ніби проходить, у пацієнта підвищується температура, яка сягає навіть до 103-104 ступенів Фаренгейта. Голова сильно болить, пульс підвищується до 120-140 ударів на хвилину, в окремих суглобах відчужається біль і вони стають червоними і запалюються. Найчастіше поразені ступні, коліна, суглоби рук і ліктя. Іноді такий запальний стан суглоба проходить, але він негачно поновлюється на наступному суглобі. Приблизно у половині хворих виявляється з. т. зв. хорез, себто неспокійні і безцільні ритмічні рухи рук та ніг.

Обстежування пацієнта виявляє, як правило, міокардіт, себто запалення серцевої оболонки, т. зв. перикардит, іноді аритмія, в праці серця. Поразені суглоби звичайно опухлі, болісні і їх рухи майже неможливі. Високі — пульс і гарячка. Лікараторні дослідження виключно з електрокардіограм о. р. потверджують дитячий характер. Хвороби серця від ревматичної гарячки вбивають більше молоді, як усі інфекційні хвороби, взявши разом.

**28 лютого Аполло 9 починає 10-денний
лет довкола Землі**

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

ковник Джеймс МекДівітт, підполковник Дейвід Снотт, обидва з легування та цивільний інженер Річард Л. Швейкарт. Швейкарт ще не літав по космосу, а МекДівітт і Снотт літали вже в програмі Джеймса Во

дів, що їх кожного дня прокладає організація УНСО юзу апародж 75 років, ма

редації повстання організації чл. — „дя думка, та мисл втілюється в діло, то градоу поповнення на війсьній зем будуть дякувати і тихим, не дуканим словом згадувати нас, і наші могла закінчають кшатами, поштіти слово замк радости з візничостя“ Це сповнилося.

Дивлячись у майбутнє, з цюмою козлячиною роц. У райнський Народина Союз видираючи козлячине гарло „У пошати до піонерів ліцем до молоці“ Так ми мусимо зберегти нашу м

люди при українстві, і ми хочемо, щоб вона включилася активно в українське громадське життя, а українську першу й щоб вона планувала українську культурну мову. Учась могла буде належати від підходу промисників. Муситесь знати й мистик „старших поколінь” і „модерних поколінь”, як також між „мигрантами” і „родненицями” та між тими, що викликають „Україна понад усе”, а також, що кажуть, що „ми перше американці, або канадці”. Протрудні питання можливо розв'язати й знати „золоту середину” тільки тоді, коли провідники візьмуть ініціативу, зарядять серію розумних дискусій і зустрічей, договоряться і виберуть молодих та уродженців, які творять більшість населення, на певні відповісти місця чи то у відділах чи у Головної Екзекутиві. Мало чи інші „країні вітання”, молоді сама не прийді до українських організацій, я-

Ще коротке слово з спра-
ви молоді. УНЄОю зв'язані з
Високошкільною Стипен-
діальною Фундацією в Канаді
(Higher Education Scholar-
ship Foundation), щоб да-
ти змогу українським родинам
шляхом дрібних отримань
забезпечити для їх дітей уні-
верситетську або іншу висо-
кошкільну освіту. Ця фун-
дація, зачартована в Кон-

тролювана урядом Канади, приймає дітей лише до 9-го року життя. Як президент цієї фундації щиро емоційно до родичів і хресних батьків, щоб забезпечили якість освіти для своїх дітей, що для них було б найбільше добро. Прошу звертатися до УНСоюзу по докладніші інформації. Це ще один поважний благодійний проєкт УНСоюзу для добра українців.

На кінець, в Юрлейське свято — бажаю Українському Народному Союзу здійснення його всебічних прагнень у великих запланованих на користь і потреби української спільноти на рівні між-американському континенті. Хай високі ідеали її ведуть до Шевченка й Ватикана!

на будуть для нас значимим натхненням і священним дорогоказом! З глибим вірою в Бога, Церкву і Народ ідм непохитно вперед до кращого завтра.

Софія Наумович

МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ — НЕ ЖИВЕ!

У понеділок 17 лютого 1969 року рознеслася по Парижі та його околицях жахлива в своїй неймовірності вістка: Маєстро Старицький помер! Не хотілося йняти віри. Адже ще в суботу відбувався він, як звичайно, свої лекції співи з учнями в залі Пюссель. Аж в неділю був на Службі Вожій у соборі св. Володимира, а після неї, зберігши звичку, постояв ще «під церквою» на розмові з людьми, зокрема з хористами-співачами та з диригенткою пані Вірою Дратвіською. Аж в неділю помер! Як же це сталося? Як же це сталося?

Так, усе це було ще того самого попівства, коли ввечері у 21.30 год. залував зловідомий дзвінок у канцелярію о. канцлера Левенця з повідомленням, що п. Мирослав Старицький, відвідаючи ратушове погребіло до шпиталю, де він після півночі закінчив своє земне життя...

У понеділок вранці страшна вістка оформилася: на прохання д-ра Мусяновича, лікарі зробили обстеження і ствердили смерть від викину крові в мозок у наслідку артеросклерозу та надто високого тиснення крові.

Проте, люди інколи інтердують що не надійну смерть: від смерті його дружини, Євгенії, наш співбач був уже «не від світу цього». Він постійно ходив на цвинтар, від у сні не спав, а на ній з нею розмовляв, — зацікавившись самітним у цій хаті, де ще так недавно, перед кількома місяцями, вони щасливо жили вдвоє.

Паризька громада, що спорушаче задержувала від цього нового нещастя, поволі заворушилася, виловляла собі себе комітет, який має пошаритися, щоб гідно віддати останню прислугу Покійному. Виявилось, що цей знаменитий організатор численних імперів, — значайно на велику скалку, — так же само вразково і точно впроваджував свої приватні справи, наче передбачаючи блискавичний кінець. Так він і сказав після похоронів дружини: «Щоб громада не мала до мною клопоту» — тому ж я зачасу зробив завіщання та записав собі місце на кладовищі біля улюбленої дружини. Комітетові записалися ще полагати різні формальності та розслати в світ повідомлення про цю гірку втрату, якої зазнала вся українська еміграція.

Про заслуги Покійного для української культури, ще рано говорити, — надто великий біль проймає, коли згадати, що його вже не стало поміж нами. Та й умістити бодай короткий нарис його творчого життя, — не під силу одній людині в одній статті. На це треба монографії, — яка повинна була по-заставити ще до його життя!

У цій монографії мусили б заборати слово його вчителі та товариші, зокрема ж музикологи та знавці вокального мистецтва, музичні критики, тощо. У ній були б уміщені всі ці похвальні рецензії на знамениті критики, що супроводжували кожний його виступ, кожний концерт, кожну нову ролі в опері. А побіч були б чудові світліни з його театральних вистав у костюмах перших героїв світових опер, таких як «Фауст», «Ріголетто», «Ловці перелі», «Бомею і Юлія», «Сільські зальоти», «Батерфляй», «Міні йон», «Вертер», «Тоска» та багато інших у цілому біля 30 опер. Не могло б бракувати теж і театральних афіш, де привісно Старицького завжди друкувалося товстим шрифтом і на першому місці, і де завжди стояло сльозе «українці», «докреміс» чи «українсько». Нерідко ці афіші мали наші блакитно-жовті кольори... У цій монографії були б теж і програмки цих незлічених українських концертів, академій, фестивалів та його власних рециталів, бо ж він концертував у кожній країні нашого поселення на еміграції, розпочавши свою співачку кар'єру ще в Україні, у львівській опері.

У свідомості необхідності видання такої монографії, — Український Громадський Центральний Комітет у Парижі вирішив призначити ці гроші, які мали б відати товариства і приватні особи на вики, — на тридцятирічний, нерукотворний пам'ятник для с. п. Мирослава Скала-Старицького, а саме на його монографію. У надії, що всі друзі, приятелі й звельники його таланту допоможуть Родині здійснити цей творчий задум, — так само, як за його життя спішили на його концерти і виступи, — УЦК Комітет за початкову збірку на цю благородну мету.

Хай же слава про українського співака на чужині! Мирослава Скала-Старицького, що не тільки сам плекав українську пісню, але й нашу молодість навчав — збережеш на віки для прийдешніх поколінь! А ця мова із його Студії, що весіла вже полюбить цю найкращу в світі, українську пісню, — хай дорожить пам'яттю свого великого вчителя та продовжуватиме його шляхетну місію! Хай вона не залишиться на підпоріжжю, дарма, що його вже між нами не стало! Хай його великий, піонерський труд не піде на марне!

Українська паризька громада величчю циніла свого визначного Члена, хоч і не завжди його розуміла. Проте свідчить його останній виступ на Святі Соборності 26 січня 1969 р. в залі Корто в Парижі. Численна публіка наче б відчула, що це його «лебедина пісня», виконана так майстерно і зворушливо, що не хотіла його випустити зі сцени. А він співав своїм божеським тенором «рідний край такий веселий», «рідний край такий сумний», — якого так і не довелося йому побачити. Хай же французька земля зустріне його поки-що рідну!

Вічна і слава Йому пам'яті!

о. Семен Гаюк

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ОБРАЗ ЖАХЛИВОЇ ДІСНОСТІ

Олена Звичайна та Михайло Млаковий: «Ворог Народу» — повість у двох томах, стор. 468 і 471. Українська Видавнича Спілка. Лондон, 1966 р.

На канві життя однієї української родини автори дали яскравий, документальний образ жахливої дісності: перманентних злиднів, переслідувань, знущань і... народобивства.

Візерунок життя повіві Михайла Гриня починається з дитячих років в селянській хаті в одному з галицьких сіл під Перемишлем. Михайло вже хлочином — допомагає своїм батькам в господарстві, добре вчиться в сільській школі а потім в перемишльській українській гімназії, де і кристалізується національно-український світогляд.

Далі, перша світова війна, участь в українській армії, після програти якої на полях боротьби з численними ворогами не вертається до Галичини під кормигу Польщі, а опиняється в Києві під большевицькою окупацією.

Перемишль великої трудності, стає студентом високої школи, в якій веселюно панують комуністична партія в парі з російським великодержавним шовінізмом. Михайло Гриня, як свідомий український ідеаліст і прихильник справжнього демократизму, відважно виступає в обороні історичної української правди. Так, наприклад, професор марксист Іванова, який згадує про Україну, обминає навіть офіційну большевицьку назву УРСР, а живає лише назви Малоросія, або, «так званої України» з наголосом на а, що заперечує окремішність української мови, вважаючи її лише малоросійським наріччям, що, врешті, пропонує, що на території совєтської федерації всі будуть розмовляти, «на єдиному для всіх общепонятном языке»... згідно, «с. планом товариша Леніна, даєтигута буде всімляція всіх народів на основі їх дружин».

— дійшло до поважної суперечки Гриня з цим «професором» в приватності численного студентства. Виступав Михайло Гриня і на студентських зборах проти явних надкувань комуністичної, а особливо на загальних зборах студентів всіх шкіл м. Києва при розподілі харчових карток з американської допомоги т. зв. АРА. Львівна частина з цієї допомоги йшла в пащу комуністів, що нічого спільного зі школою і навчанням не мали. На цих зборах Михайло дуже відважно себе виявив, і перебрав ініціативу в свої руки і закінчив їх з виготовою для всього студентства, а не для комуністів.

Незабаром знайомиться із адіоною українською студенткою Наталією Матвієнко — донькою б. адвоката і народної учительки. Після шлюбу в Київській Софії, що був улюбленим самим містом, Михайло працює в школі, як викладач німецької мови і фізкультури. В школі Михайло також відважно виступав в обороні прав своїх колег-вчителів, кривджених й ображуваних постійно за відомчим — парткомуністом. В житловому будинку, де робилися різні надкуття і кривда звичайним людям п'яриятими наглядачами. Михайло протестує проти цих надкувань і виступав в обороні покривджених. Словом, Михайло постійно йде «проти течії», проти офіційно упривілейованих партійців. На нього звертає свою увагу всемогутнє ГПУ, яке в Михайловому «досе» збрало вже чимало доквітів від місцевих комуністів про його неполадки з ними, про його церковний шлюб, про постійне ажвання ним лише української мови, що видавало його з головою, як «недобитого петлюривця».

Відчувши небезпеку, Михайло мінє місце свого перебування, з Києва виїжджає до Харкова, де починає працювати на становищі інженера-економіста. Його начальник комуніст Нус доручає йому складне, відповідальне завдання в облік хлібних культур по Харківській області, сілою

якого ввесь бувалою хліб, що од останнього фута, мав би бути зданий державі, а населення, зокрема селянство, явно було засуджене на голодову смерть. Такі заходи були застосовані і по інших областях. Це була підготовка стадія до запланованого червоною Москвою голоду, очевидного народобивства в повелений Україні. Щоб тільки не піти в розріз зі своїм сумлінням, Михайло з великим ризиком звільняється від цієї праці і знов повертається педагогічної праці. Але і в школі земля під ним починає горіти. Далий донос на нього до ГПУ, звільнення з праці, примусове безробіття, втрата харчової картки і, врешті, законотвірний большевицький фінал — арешт. Від цієї лиховісної події починається для Михайла Гриня і його родини справжня трагедія. Що там а порівнянні, трагедії і небезпеки Олесея і терпіння його вірної жінки, як Пенелопі? Що казати, а порівнянні мучки Тантала? Гриня також катується у в'язниці ГПУ. Він бачить сотки таких самих в'язнів совєтського режиму, українських людей з різних пропарків суспільства католицьких, католицьких, заможних, але Гриня не замислюється, «не розколюється» й обманування у оформленні злочинів, як наприклад, шпигунство в користь Польщі тощо — не підписує, заочний засуд таємної трійки НКВД, такий митарства по додержування по безмежних просторах СРСР з Харкова на Колумію, майже без харчів і майже без води. В'язні амарили сотнями, тисячами смертю справжніх мучеників. Це в дорозі.

А в Колумії? Рабська зісмадцять година, праця на добу на золотодобу, з грунту постійної мерзлоти, бо, «стране нужен желтый металл». Так потривали на пропаганду отруйної утопі комунізму по всі земній кулі. Словом, дали постійне голдування, знущання, биття, тортури і смерть тисяч в'язнів доволі. І треба було мати не аніж фізичне здоров'я і ще більшу моральну силу, щоб все це пережити та тільки родину, прохання яких Михайло Гриня, як «ворог народу», як «контракт» перебував на Колумії.

Не менше трагічні переживання і родини «ворога народу» — дружини, єдиного синочка. Стівка і старенька мама. В них конфісковують кімнату, а всіх трох вихидують до невеличких холодних сіней. Наталія Гриня, одразу ж після арешту її чоловіка Михайла, звідляється з праці. Родина живе в найгіршому стані, продовжає на хліб, на кожен день життя, залишки деяких речей, щоб тільки не америти голодовою смертю. Всі колишні знайомі і співпрацівники в ідвертаються від Наталії, не пізнають її, тікають від неї, як від прокаженої, бо вона жінка «ворога народу». Мешканці доми, особливо комуніст Най-ді й його любка Іда Кац та москвичка Охліна, роблять цій нещасній українській родині безліч прикостей, щоб до рещти затрутити їй життя. Найгірше над маленьким Славком як сином «ворога народу» знущаються, б'ють в школі, на вулиці, на подвір'ю. Дитина постійно в синяках. Мати забирає його зі школи і їй вчиться дома під доглядом старенької бабусі. Наталія ж надолбляється і відважно бореться за своє і своєї родини право на життя, під сонцем надемократичної сталінської конституції. Із офіційно пропонує виритися свого чоловіка, але вона, записавшись відданню своєму нещасному Михайлу, вона не припиняє заходів про звільнення свого чоловіка з далекого заєрбування, з Києва виїжджає до Харкова, де починає працювати на становищі інженера-економіста.

Його начальник комуніст Нус доручає йому складне, відповідальне завдання в облік хлібних культур по Харківській області, сілою

Громадянство Ньюарку й округи займається збереженням творчості Прослава Р. Геруса

В останніх роках нашого поселення зауважимо відродженні серед українського громадянства, яке продовжується не лише зворотом до книжки, але також визнає сприяння літературній творчості.

Яскравим доказом цього являються часті літературні вечори, улаштовані не лише професійними літературними об'єднаннями, але також такими організаціями, як «Після» і «Союз Українок».

Ці явища і спричинили постанову в ньюарській округі Товариства прихильників української Книжки.

Назвав Т-во на своїх річних зборах постановило улаштувати «Літературний Вечір» письменника бл. п. Ярослава Р. Геруса.

Творчість Ярослава Р. Геруса доволі відома широкому громадянству з його праць пошпунування у щоденнику «Свобода», літературних журналах «Київ», «Мир і Світ» й «Овід».

Крім того, з рахення ОУП «Слово» відбулися авторські вечори Ярослава Р. Геруса в 1960 році в Ньюарку, а в 1964 в Ньюарку і Філадельфії. На основі загального прийняття й об'єднання з творчістю покійного письменника можна ствердити, що його творчість хоч і багата, але розкинута по різних виданнях і чекас упорядкування й видання.

Передчасна і не аніжна смерть письменника не дала йому змоги справитися з цим завданням.

Це завдання перебало на себе Т-во Прихильників Української Книжки і 2 березня ц. р. о. год. 5-й популуні в Українській Народній Домі, при вул. Преспект, ч. 140 Ірвінгтон, Н. Дж., улаштує Літературний Вечір творів Ярослава Р. Геруса. Вечір відкрис голова Т-ва

духові сили, своє знання і досвід вона концертує на правильному виконанні завдання, щоб тільки вдержати на праці, щоб тільки мати засоби на адекватну родину. З цієї ж скромної платні висилася пачка з харчами на Колумію, щоб рятувати Михайла від фізичного виснаження і смерті.

За працею, за постійним илопотанням про звільнення чоловіка, вона майже не зауважує, як сльня її дитина від постійного недобжання, від холодних сіней, а може і з туги за батьком, впадає в аменію, а одного дня застуджується в черзі за нафтою, і вмирає. Відрата дитини остаточно заклопотало моральні сили Наталії і вона неспокійно для самої себе стає на грані життя і смерті. І тільки на одну дитину усвідомлення, що на неї положена відповідальність за долю її чоловіка на засланні і старенької мамі, стримує її від ояйдушного кроку самогубства.

При допомозі доброго адвоката Наталії дається доможливість перегляду справні чоловіка в усіх відповідних інстанціях включно з Москвою і скасування присуду таємної трійки НКВД та звільнення чоловіка із заслання. Це була надзвичайна перемога, а водночас і величезна радісна подія для Наталії і її мамі. Ця подія дає Наталії особливу насагу далі боротися за життя і терпеливо чекати повернення чоловіка.

Врешті, і Михайлові Гриня не пощастило проскочити через вузьку голку колимського НКВД і швидко вернувся до Харкова. А далі, при кімні повісті, вибух війни в 1941 році і родинна Гриня, внаслідок військових дій, потрапляє в нові умови, які розділяють їх вже назавжди із совієтською.

Повість «Ворог Народу» документально і в естетично неспокійно страждання під обвідаючою не тільки родину Гриня, але і сотні тисяч подібних їй в цілій Україні і взагалі терпіння і страждання всього українського народу. Про всі ці страждання, про народобивство в нашій українській діспорі відданно чинило брошури, спогади, книжки, але повість Звичайної і Млакового, скажемо без перебільшення, не

Айзенгавер перебув операцію й почувається добре

Вашингтон. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер в неділю вночі 23-го лютого перебув операцію, бо несподівано заведував на «обструкцію кишок». Лікарі спочатку думали його лікувати неопераційними засобами з огляду на те, що пацієнт недовужас на серце і що він має 78-й рік. Але неопераційні засоби не діяли, тоді лікарі вирішили оперувати пацієнта. Операція тривала дві години і 20 минут і скінчилася о год. 11:30 перед північчю. Комунікат виказав, що год. 12:40 по півночі. Операцію переводили 7 лікарів під проводом головного лікаря армії генерал-поручника Ліонарда Д. Гітона. Військові лікарі побоювалися за здоров'я Айзенгавера з огляду на те, що він вже кілька разів недовужас на серце, і з огляду на вік пацієнта. Численні лікарі доряджували передерсти операцію, бо без неї не можна було вилікувати цієї дегуті, а бо виникла в наслідок операції запалення кишок, яку Айзенгавер перебув ще в 1956-му році. Айзенгавер перебував в армійському шпиталі Волтера Ріда від 14-го травня 1968 року, коли він заведував був атеросклерозом серцеву атаку. Перебуваючи в цьому шпиталі він ще три рази діставав серцеву атаку. Його серце тепер було в настільки здоровому стані, що лікарі відважилися на операцію.

Москва пропонує компроміс в справі Західного Берліну

Бонн. — Совєтський амбасадор у столиці Західної Німеччини Бонні, Семіон Царапкін, відбув довгі наради з канцлером Куртом Георгієм Кізінгером у справі компромісного поладання конфлікту, що вининув довкола німецького рішення відігнати з Західного Берліну 3-хосеред 2,200,000 тамтешніх мешканців — коло 1,700,000 мають, близьких кривних, своїх і приятелів у Східному Берліні. Кізінгер розмовляв у цій справі телефонічно з своїм міністром закордонних справ, Вільгельмом Брандтом, який тепер переехав в Нью-Йорку.

Комуністи розпочали новий наступ у В'єтнамі

Сайгон. — Комуністи розпочали обстрілювати сильніми ракетами совєтського виробу Сайгон і коло 100 інших південно-в'єтнамських міст. Водночас розпалюють бої в околиці тих міст, при чому — за американським підрахунком — впродовж останніх трьох днів згинуло коло 1,000 комуністичних воїнів і коло 100 американських. Президент Ніксон наказав докладно інформувати його про стан операцій у В'єтнамі під час його подорожі по Європі, при чому заявив, що коли виявиться, що ця комуністична акція є зламанням умов, за якою розпочато переговори в Парижі, то ЗСА введуть «протизаходи». Коментатори припускають, що ЗСА можуть відновити бомбардування Північного В'єтнаму.

КОРОТКІ ВІСТІ

СЕНАТОР СПАРКМАН ПІДТРИМАЄ ПРОГРАМУ протиракетної оборони і твердить, що треба б протиракетні становили рідко розмістити для оборони більших міст і промислових центрів проти можливої загрози з боку комуністичного Китаю. Коли б не дійшло до згоди в справі контролю атомової зброї із СРСР, тоді, на думку сенатора Спаркмана, можна б оборонити сітку цих протиракетних становів збільшити. Об'єднані Автомобільні Робітники заявляють, що протиракетна оборона «безкорисна і неперетрива», і тому президент Ніксон повинен припинити цю програму, яку називається системою «Сентініел». Сенатор Гейлор Нелсон із Вісконсини гадає, що ракети Сентініел збільшать змагання у зброєнні.

АФІ-КІО ВИСТУПИЛИ З МІЖНАРОДНОЮ КОНФЕДЕРАЦІєю Вільних Професійних Спілок, яку вони 20 років тому помагали засновувати на те, щоб протиставитися комуністичним впливам серед членів профспілок. Про виступання виступав голова Американської Федерації Праці — Конфедеративної Організації Джордж Міні, який казав, що Конфедерація забуває про це, що вона була колись протикомуністична, і тепер чорне більше зближається до Москви. АФІ-КІО платили річно 360,000 вкладов до МІВПС. Від 1-го березня припиняється виплати членським вкладом. Конфедерація прийняла на свого члена спілку Об'єднаних Автомобільних Робітників, хоч її членами можуть бути тільки крайові організації, такі, як АФІ-КІО.

В 1968 РОЦІ 1,500,000 ОСІБ ПРИЙНЯЛИ курячі цигарки, як твердять представники Публічного Уряду Завров'я. В минулому році зменшилося число викурювачів пачок цигарок до 200 денно, а в 1967-му році воно становило 215 пачок денно на кожну особу в цій країні. Зменшення числа викурювачів пачок цигарок є важливим чинником для поправки здоров'я американців. Бо курення цигарок спричиняє хронічні недуги легень — хронічний бронхіт, емфізему та хронічну астму. Число цих недуг збільшилося в останній декаді, як де свідчать статистичні дані, більше як на 100 відсотків, бо збільшилося в тому ж часі і число викурювачів цигарок.

В СРУСАЛІМІ ВИБУХЛА в минулу п'ятницю 21 лютого ц. р. у великій харчовій крамниці бомба, яка вбила двох молодих покупців у віці 21 і 24 роки та поранила 10 осіб. До авторства того терористичного атакату приналежала та сама арабська підпілля — революційна організація, яка виконала наскок на швейцарському мотополіції в Шоріях проти Ізраїльського пасажирського літака.

ПАКІСТАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ МОХАМЕД АЮБ ХАН ЗАЯВИВ, що він не кандидатуватиме більше в наступних президентських виборах в березні 1970-го. Опозиція прийняла ту заяву, як признание Аюба Хана до своєї програти і капітуляції. Аюб Хан закликав опозицію до співпраці у виготовленні нової системи правління, опертій на принципах демократії.

ГУНАР ЯРРІНГ ПОВІДОМИВ амбасадора ЗСА, Британії, Франції і СРСР в Об'єднаних Нацїях, що він відновлює свою місію посередника Об'єднаних Нацїй для справи замирення на Близькому Сході та вивагати до своєї головної квартири на Кіпрі. Яррінг, амбасадор Швеції в Москві, розділить вже близько півтори року між столицями Ізраїлю та сусідніх арабських держав, шукання з розмовах з тамашними лідерами можливості устатити спільну мирову платформу.

В РИМІ ЗАКРИТО на необхідний час навчання в таємному університеті, який має 65,000 студентів, знавця авіації, що їх веде частина студентів — анархістів і шпівістів. Авантюрницькі студенти захопили будинок університетських будинків з-посеред усіх 13-ох, а після припинення навчання в цілому університеті — захопили також останніх три будинки. Покищо поліція сторожить тільки назовні будинки.

Совети запросили Ніксона прибути до Москви

Вашингтон. — Совєтський амбасадор у Вашингтоні Анатолій Добринін, який в минулий понеділок відбув з своїми ініціативи односторонню розмову з президентом Р. Ніксоном, в ході тієї розмови запросив Ніксона прибути до Москви. Добринін сече верує був з двома сьчачого перебування в Москві. Також югославський президент Тіто запросив Ніксона

ПОХОРОН відбувся в суботу, 22-го лютого 1969 р.
з церкви Царя Христа в Філадельфії, Па. на Україн-
ський Католицький Цвинтар у Факсе Чейсі.

В глибокому смутку:

ВЕРОНІКА — дружина
доньки: ЛУКІЯ ГРИЦІВ з чоловіком
ТЕОДОСІЄМ
ІВАННА ГАНКЕВИЧ з чоловіком
ПЕТРОМ
МАРІЯ
внуки: ГОМКО, ЯРЕМА, АНДРІЙКО, ОРНЕСЯ,
ТИМШІН
сестра: МАРІЯ ПРОЦІН з чоловіком
МІКОЛОЮ 1 дітими
брат: ЄВГЕН з родиною в Аргентині
Рідня в Україні і на еміграції

Замість квітів на могилу просимо складати пожертви
на Український Університет в Флор.

Різне

PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.
ORegon 4-2568

небудь шастям
о нього за го-
чу його, Тар-
пядас на нежи-